

Projektovanje digitalnih sistema

Neke korisne tehnike modelovanja

■ Neprekidno proceduralno dodjeljivanje

- Proceduralnim dodjeljivanjem se dodjeljuje vrijednost registarskoj promjenljivoj (između ostalih)
- Vrijednost tamo ostaje sve dok se drugim proceduralnim dodjeljivanjem ne stavi nova vrijednost u promjenljivu
- Neprekidno proceduralno dodjeljivanje (***Procedural Continuous Assignment***) je proceduralno dodjeljivanje kojim se omogućava da se vrijednost nekog izraza neprekidno (ali u ograničenom vremenskom trajanju) nalazi u datoj promjenljivoj (registarskoj ili *net*)
- Neprekidno proceduralno dodjeljivanje **nadjačava** efekat postojećih proceduralnih dodjeljivanja istoj promjenljivoj
- Neprekidno proceduralno dodjeljivanje je zapravo ekstenzija postojećim proceduralnim dodjeljivanjima
- Uobičajeno se koriste u ograničenim vremenskim intervalima

■ **assign i deassign**

- Koristi se za registarske promjenljive
- Sa lijeve strane jednakosti može biti samo registarska promjenljiva ili konkatencija registarskih promjenljivih (**ne** i niz ili dio registra)
- Sa lijeve strane jednakosti ne može biti **net**
- Primjer: D flip flop koji reaguje na silaznu ivicu taktnog signala, sa asinhronim resetom

```
module edge_dff(q, qbar, d, clk, reset);  
output q,qbar;  
input d, clk, reset;  
reg q, qbar;  
always @(negedge clk) // na negativnoj ivici takta dodijeli vrijednosti  
begin  
    q = d;  
    qbar = ~d;  
end
```

...

■ **assign i deassign** – primjer

... // nastavak

```
always @(reset)
```

```
  if(reset)
```

```
    begin // ako je reset visok zamijeni regularna dodjeljivanja  
          // promjenljivima q i qbar sa novim vrijednostima: 0 i 1
```

```
      assign q = 1'b0;
```

```
      assign qbar = 1'b1;
```

```
    end
```

```
  else
```

```
    begin // ako reset ode na nulu, ukloniti neprekidno dodjeljivanje
```

```
    // nakon ovoga, regularnim dodjeljivanjem q=d i qbar=~d će se
```

```
    // moći promijeniti sardžaj ovih promjenljivih na sljedećoj negativnoj
```

```
    // ivici taka
```

```
      deassign q;
```

```
      deassign qbar;
```

```
    end
```

```
endmodule
```


■ **force i release**

- Koristi se i za registarske i za *net* promjenljive
- Sa lijeve strane jednakosti može biti *net* ili dio (*bit-select* ili *part-select*) vektorskog *net-a*
- Sa lijeve strane jednakosti ne može biti dio (*bit-select* ili *part-select*) registarske promjenljive niti niz registara
- Tipično se koristi u procesu traženja grešaka u programu (debugovanje)
- Određene promjenljive se forsirano postavljaju na željene vrijednosti i posmatra se uticaj tih vrijednosti na djelove dizajna
- Preporučuje se da se **force** i **release** ne koriste u blokovima dizajna već samo u stimulusima ili kao iskazi u svrhu debugovanja
- **force** na **registarskoj promjenljivoj** nadjačava sva proceduralna i neprekidna proceduralna dodjeljivanja toj promjenljivoj, sve dok se ne izvrši **release**
- Nakon toga će promjenljiva nastaviti da čuva forsiranu vrijednost, ali će se ta vrijednost promijeniti sljedećim proceduralnim dodjeljivanjem

■ **force i release** – nastavak

- Primjer: D flip flop koji reaguje na silaznu ivicu taktnog signala, sa asinhronim resetom

```
module stimulus;  
    // instanciranje flip flopa  
    edge_dff dff(Q, Qbar, D, CLK, RESET);  
initial  
begin  
    // ovim iskazima se forsira vrijednost 1 na dff.q u vremenu između  
    // 50 i 100, bez obzira kakav je zaista izlaz flip flopa  
    #50 force dff.q = 1'b1; // forsira q=1 u trenutku 50  
    #50 release dff.q; // oslobađa promjenljivu q u trenutku 100  
end  
endmodule
```

■ **force i release** – nastavak

- **force** na *net promjenljivoj* nadjačava sva neprekidna dodjeljivanja (*continuous assignments*) toj promjenljivoj, sve dok se ne izvrši **release**
- *Net* promjenljiva može biti forsirana da uzme konstantnu vrijednost ili vrijednost izraza
- Kada se oslobodi, *net* promjenljiva će **odmah** da preuzme vrijednost koja se na nju dovodi regularnim dodjeljivanjem
- Primjer:

```
module top;
```

```
...
```

```
assign out = a & b & c; // continuous assignment
```

```
initial
```

```
begin
```

```
    #50 force out = a | b & c; // između 50 i 100 ovo je vrijednost out-a
```

```
    #50 release out;
```

```
end
```

```
endmodule
```


■ Razlika između **assign-deassign** i **force-release**

- **force-release** se može primjeniti na *net* promjenljive, dok se **assign-deassign** primjenjuje samo na registarske promjenljive
- **force-release** konstrukcija je namijenjena za verifikaciju dizajna i nije je moguće sintetizovati
- Proceduralna **assign-deassign** konstrukcija je namijenjena za modelovanje hardvera (*behavioral* dizajn), ali je većina alata za sintetizovanje hardvera neće prevesti
- Xilinx ISE je podržava, ali uz mnoga ograničenja:
 - za svaki signal je dozvoljena samo jedna upotreba *assign-deassign*
 - mora biti u istom *always* bloku razdvojena sa *if-else*
 - ne može se primjenjivati na djelove vektora ili njihove bitove
- Raniji primjer D flip flopa je moguće sintetizovati

■ **assign i deassign** – primjer D ff sa set i reset, **koji se ne može sintetizovati**

```
module dfflop(STATE, RST, SET, CLOCK, DATA_IN); //višestruki
input RST, SET, CLOCK, DATA_IN; // assign-deassign na istoj promjenljivoj
output STATE;
reg STATE;
always @ (RST) // reset blok
    if(RST) assign STATE = 1'b0;
    else deassign STATE;

always @ (SET) // set blok
    if(SET) assign STATE = 1'b1;
    else deassign STATE;

always @ (posedge CLOCK)
    begin // takt blok
        STATE <= DATA_IN;
    end
endmodule
```

drugi način

```
...//nije kroz if-else
always @ (RST or SET)
    case ({RST,SET})
        2'b10: assign STATE = 1'b0;
        2'b11: assign STATE = 1'b0;
        2'b01: assign STATE = 1'b1;
        2'b00: deassign STATE;
    endcase
always @ (posedge CLOCK)
begin
    STATE <= DATA_IN;
end
endmodule
```


■ Parametri

- Parametre je moguće definisati prilikom definicije modula
- Prilikom kompajliranja Verilog modula moguće je promijeniti vrijednosti parametara za svaku instancu modula ponaosob
- Na taj način je sa istim kodom moguće realizovati različite sklopove – npr. za različite veličine nekog digitalnog sklopa se koristi isti kod
- Promjena *default* vrijednosti parametara se može obaviti na dva načina:
 - Pomoću **defparam** iskaza
 - Kroz dodjeljivanje vrijednosti parametru prilikom instanciranja modula

■ defparam iskaz

- Koristi se hijerarhijsko ime modula čiji se parametar mijenja

```
module hello_world; // definisanje modula hello_world
parameter id_num = 0; //definisanje identifikacionog broja (0)
initial // prikazuje identifikacioni broj modula
    $display ( "hello_world identifikacioni broj je %d, id_num);
endmodule
```

```
module top;
// promjena vrijednosti parametra u instancama modula
defparam w1.id_num = 1, w2.id_num = 2;
// instanciranje dva hello_world modula
hello_world w1();
hello_world w2();
endmodule
```

Izlaz:

```
hello_world identifikacioni broj je 1
hello_world identifikacioni broj je 2
```

■ Dodjeljivanje vrijednosti parametru prilikom instanciranja modula

- Modifikacija prethodnog primjera:

```
module top;  
// instanciranje dva hello_world modula  
hello_world #(1) w1(); // prosljeđuje se vrijednost 1 parametru id_num  
hello_world #(2) w2(); // prosljeđuje se vrijednost 2 parametru id_num  
endmodule
```

Izlaz:

```
hello_world identifikacioni broj je 1  
hello_world identifikacioni broj je 2
```

- Ako ima više parametara, navode se u istom redoslijedu kao prilikom deklaracije modula
- Ako vrijednost parametra nije specificirana, koristiće *default* vrijednost, zadanu prilikom deklaracije modula

■ Dodjeljivanje vrijednosti parametru prilikom instanciranja modula – nastavak

- Primjer višestrukog zadavanja parametara

```
module razna_kasnjenja;  
parameter delay1 = 2;  
parameter delay2 = 3;  
parameter delay3 = 7;  
... <unutrašnjost modula> ...  
endmodule
```

```
module top;  
// instanciranje modula sa novim vrijednostima za kasnjenja  
razna_kasnjenja #(4,5,6) b1(); //b1: delay1=4, delay2=5, delay3 =6  
razna_kasnjenja #(9,4) b2(); //b2: delay1=9, delay2=4, delay3=7(default)  
endmodule
```

■ Parametri – nastavak

- Primjer parametrizovanog dekodera $N:2^N$ (veličinu biramo prilikom instanciranja)

```
module dekodер(y, a);  
parameter N = 3;  
input [N-1:0] a;  
output [2**N-1:0] y; // 2**N je 2 na N – Verilog 2001 (ne postoji ranije)  
reg [2**N-1:0] y;
```

```
always @ (a)  
begin // veliki dekodер je teško specificirati sa case direktivom  
y = 0; // blokirajuće dodjeljivanje! Prvo mora uzeti vrijednost 0  
y[a] = 1;  
end  
endmodule
```

Može i ovako:

```
module dekodер # (parameter N = 3) (y, a);  
input [N-1:0] a;  
output [2**N-1:0] y;  
reg [2**N-1:0] y;
```


■ Uslovno kompajliranje

- Dio Verilog koda može biti pogodan za jedno okruženje, a da nije za drugo
- Dizajneru nije zgodno da pravi dvije verzije Verilog dizajna, za svako okruženje posebno
- Umjesto toga, dizajner može da specificira da li će se neki dio koda kompajlirati, u zavisnosti od nekog uslova (*flega*) – *uslovno kompajliranje*
- Uslovno kompajliranje se obavlja pomoću ključnih riječi: **`ifdef**, **`else**, i **`endif**
- **`ifdef** se može pojaviti bilo gdje unutar dizajna i odnositi se na iskaze, module, blokove, deklaracije i ostale direktive
- **`else** je opciono i može biti najviše jedno
- **`ifdef** se uvijek završava sa odgovarajućim **`endif**
- Postavljanje *flega* se vrši direktivom **`define**

■ Uslovno kompajliranje – nastavak

■ *Primjer:*

```
`ifdef TEST // kompajliraj modul test samo ako je TEST definisano
    module test;
    ...
    endmodule
`else // po default-u kompajliraj modul stimulus
    module stimulus;
    ...
    endmodule
`endif // kraj `ifdef iskaza
```

■ *Primjer 2:*

```
module top;
    bus_master b1(); // bezuslovno instanciranje modula
    `ifdef DODAJ_B2
        bus_master b2 (); //b2 se instancira samo ako je definisan DODAJ_B2
    `endif
endmodule
```

- Bulovi izrazi (npr. TEST && DODAJ_B2) nisu dozvoljeni u `ifdef iskazu

■ Upis u fajl

- Izlaz normalno ide na *standard output*, ali ga je moguće redirektovati u proizvoljan fajl
- Fajl se otvara sistemskim *task*-om **\$fopen**:

```
<file_handle> = $fopen("<ime_fajla>");
```

- **\$fopen** vraća 32-bitnu vrijednost koja se zove *multikanalni deskriptor*
- U njemu je setovan samo jedan bit
- Kod standardnog izlaza to je bit 0 (*standard output* je kanal 0) i on je uvijek otvoren
- Svaki naredni poziv \$fopen otvara novi kanal sa setovanim bitom na jednoj više poziciji
- Redni broj kanala odgovara poziciji setovanog bita u multikanalnom deskriptoru

■ Upis u fajl – nastavak

■ Primjer:

// Multikanalni deskriptori

integer handle1, handle2, handle3; // integer-i su 32-bitne vrijednosti

// *standard output* je otvoren; deskriptor = 32'h0000_0001 (bit 0 setovan)

initial

begin

 handle1=\$fopen("file1.out"); //handle1 = 32'h0000_0002 (bit 1 setovan)

 handle2=\$fopen("file2.out"); //handle2 = 32'h0000_0004 (bit 2 setovan)

 handle3=\$fopen("file3.out"); //handle3 = 32'h0000_0008 (bit 3 setovan)

end

- Pomoću multikanalnih deskriptora je moguće istovremeno selektivno upisivati u više fajlova
- Za upisivanje se koriste sistemske direktive: `$fdisplay`, `$fmonitor`, ...
- Rade isto kao `$display` i `$monitor`, samo što upisuju u fajl

■ Upis u fajl – nastavak

■ Primjer:

```
integer handle1, handle2, handle3, desc1, desc2, desc3;
initial
begin
    handle1=$fopen("file1.out"); //handle1 = 32'h0000_0002 (bit 1 setovan)
    handle2=$fopen("file2.out"); //handle2 = 32'h0000_0004 (bit 2 setovan)
    handle3=$fopen("file3.out"); //handle3 = 32'h0000_0008 (bit 3 setovan)
end
initial
begin
    desc1 = handle1 | 1; // bitwise or; desc1 = 32'h0000_0003
    $fdisplay(desc1, "Display 1"); // upisuje u fajl file1.out i na standardni izlaz
    desc2 = handle2 | handle1; //desc2 = 32'h0000_0006
    $fdisplay(desc2, "Display 2"); // upisuje u fajlove file1.out i file2.out
    desc3 = handle3; // desc3 = 32'h0000_0008
    $fdisplay(desc3, "Display 3"); // upisuje samo u fajl file3.out
end
```


■ Upis u fajl – nastavak

- Zatvaranje fajlova se obavlja direktivom **\$fclose**

- Primjer:

```
$fclose(handle1);
```

- Nakon zatvaranja nije više moguće upisivati u fajl, jer je odgovarajući bit u multikanalnom deskriptoru postavljen na nulu
- Za novo upisivanje je potrebno ponovo otvoriti fajl sa \$fopen

■ \$strobe

- Radi slično kao **\$display** uz jednu bitnu razliku: ako se više iskaza izvršava u istom vremenskom trenutku kao i \$display task – redoslijed izvršavanja (iskaza i \$display-a) nije determinisan
- Ako se koristi **\$strobe** on će se izvršiti **poslije** svih ostalih iskaza koji se izvršavaju u istom vremenskom trenutku

- Primjer:

```
always @(posedge clock)
```

```
begin
```

```
    a = b;
```

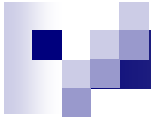
```
    c = d;
```

```
end
```

```
always @(posedge clock)
```

```
    $strobe("a=%b, c=%b", a, c); // prikazivanje vrijednosti na posedge
```

- Vrijednosti će biti ispisane **nakon** izvršavanja iskaza **a = b;** i **c = d;**
- Da je korišćen \$display, rezultati bi mogli biti drugačiji

Dopunski materijal

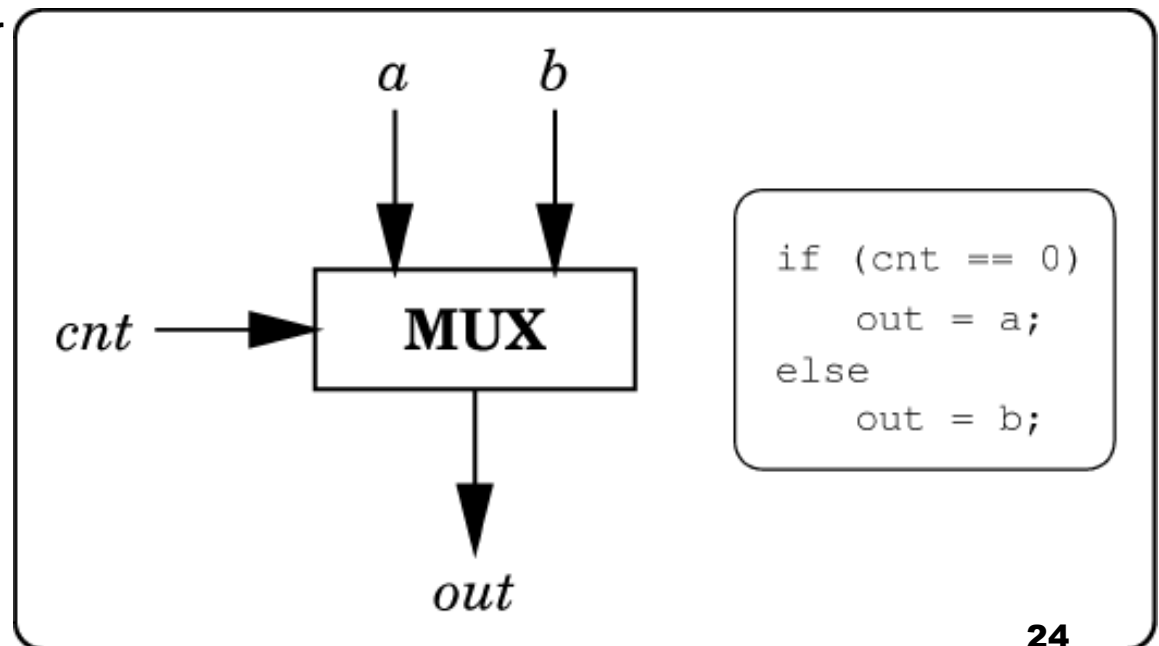
■ Sinteza

- Automatska translacija HDL koda u odgovarajuću *netlist*-u digitalnih ćelija
- Alatkne su, u suštini, kolekcije programa sa *vještačkom inteligencijom* koji interpretiraju, optimizuju i formiraju dizajn, **na osnovu prethodnih iskustava eksperata** u sintezi
- Sinteza se, u principu, obavlja u nekoliko koraka:
 1. Prepoznavanje struktura u kodu u smislu ili apstraktnih koncepata u dizajnu (recimo automati) ili logičkih funkcija
 2. Primjena raznih tehnika za optimizaciju dizajna (kriterijum može biti brzina, prostor, kašnjenja, potrošnja, ...):
 - Minimizacija Bulovih funkcija (uključujući uklanjanje konstantnih signala)
 - Izbor arhitekture (recimo izbor binarnog sabirača)
 - Minimizacija dijagrama stanja (automata)
 - Generisanje i distribucija signala (npr. takti signal)
 - Automatsko umetanje među-stepena (*pipeline*)

■ Sinteza – nastavak

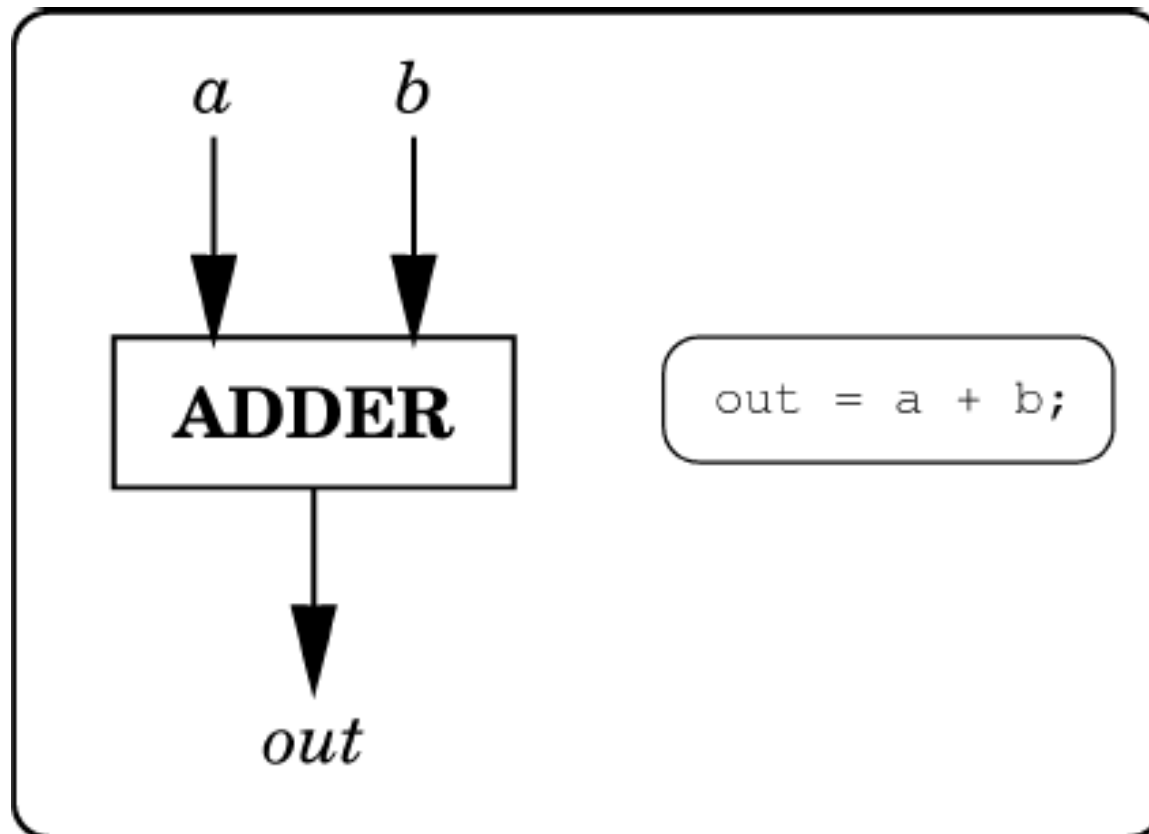
3. Mapiranje dizajna na konkretnu tehnologiju – poenta HDL dizajna je da bude potpuno nezavisno od ciljne tehnologije – alati za sintezu se brinu o tome; isti dizajn se može koristiti na različitim tehnologijama
- U praksi se često prožimaju faza optimizacije i mapiranja, jer karakteristike ćelija utiču na algoritme optimizacije
 - Primjer translacije Verilog koda u digitalnu logiku:

➤ **if-else** u multiplekser

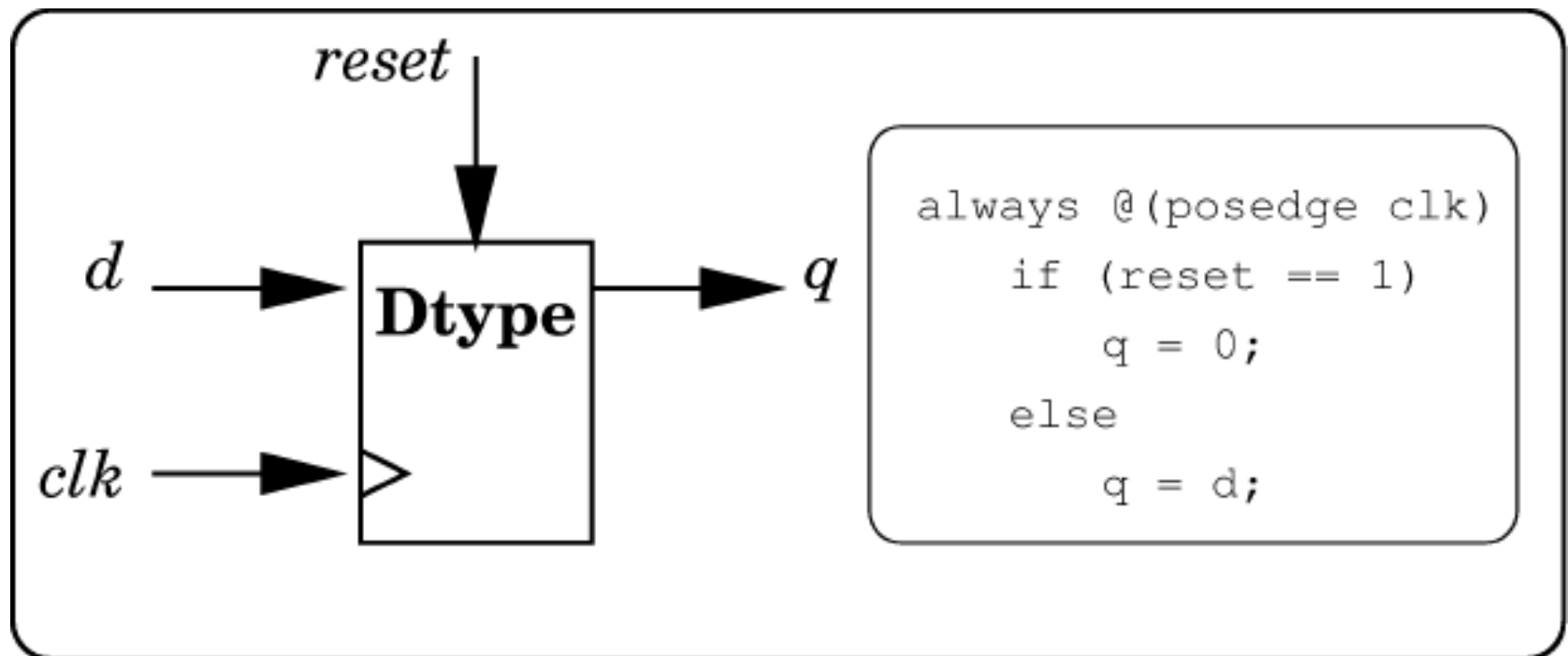
■ Sinteza – nastavak

- Osnovne aritmetičke operacije se preslikavaju u odgovarajuće sklopove

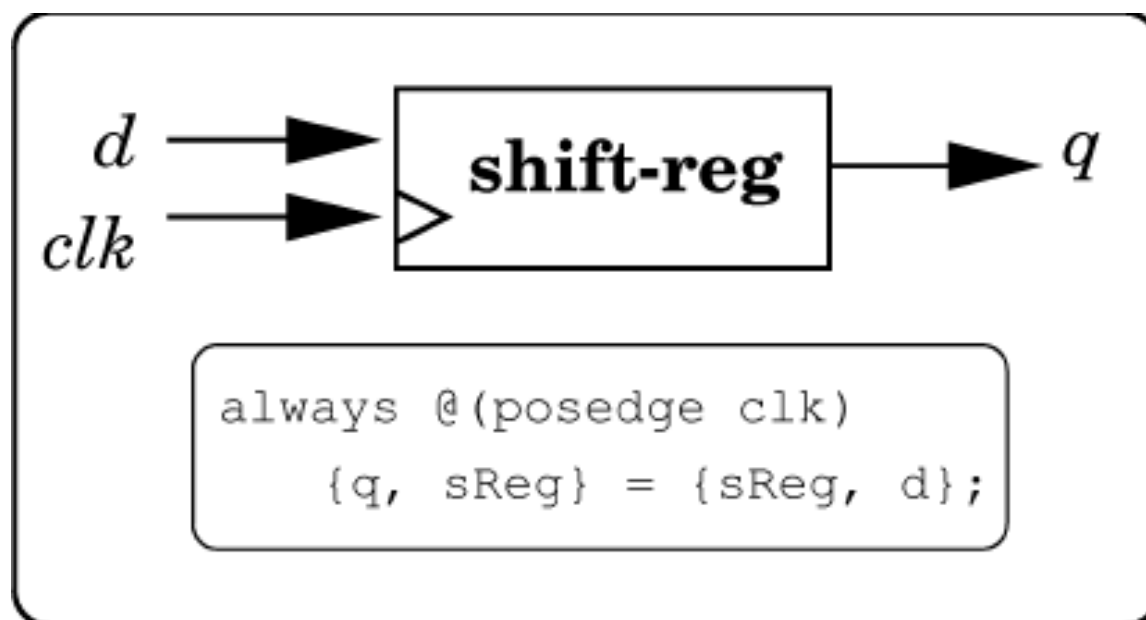
■ Sinteza – nastavak

- Ako je **if-else** uokvireno sa **@(posedge ...)**, onda neće biti preslikano u multiplekser, već u memorijski element

■ Sinteza – nastavak

- Konkatencija preslikana u pomjerački registar:

■ Sinteza – nastavak

- Iz primjera se moglo vidjeti da se relativno složeni moduli mogu realizovati pomoću vrlo jednostavnog koda
- Međutim, ako u alatu za sintetizaciju nije ugrađeno “znanje” za određeni oblik Verilog koda, postaje problem sintetizovati ga na najbolji način
- Tada način kodiranja igra važnu ulogu
- **Primjer:** binarni sabirač/oduzimač – operacija se bira kontrolnim signalom

```
module adder(out, contr, a, b);  
output [3:0] out;  
input contr;  
input [3:0] a, b;  
  
assign out = contr ? a - b : a + b;  
  
endmodule
```

Alat će uslovni iskaz preslikati u multipleksor koji bira jedan od izlaza druga dva modula: jednog koji sabira a i b i drugog koji ih oduzima

■ Sinteza – nastavak

- Kompetentan dizajner zna da se oduzimanje $a - b$ može svesti na sabiranje a i dvojnog komplementa od b ; dvojni komplement se dobija komplementiranjem bitova operanda b i sabiranjem sa 1
- Na osnovu ovoga se može napisati optimalniji kod:

```
module adder(out, contr, a, b);
```

```
output [3:0] out;
```

```
input contr;
```

```
input [3:0] a, b;
```

```
assign out = contr + a + ({contr, contr, contr, contr} ^ b);
```

```
endmodule
```

- Ovaj kod će rezultirati korišćenjem samo jednog sabirača

■ Obratiti pažnju!

- Treba se čuvati od korišćenja registarske promjenljive sa malim brojem bitova kao promjenljive u petlji
- Takođe treba paziti na testiranje registarske promjenljive da li ima negativnu vrijednost
- Sabiranje i oduzimanje tretiraju registarsku promjenljivu kao **unsigned**
- Neopreznim korišćenjem registarskih promjenljivih se lako može proizvesti beskonačna petlja
- *Primjeri:*
 - `reg [2:0] i; // i je uvijek između 0 i 7`
 - `for (i=0; i<8; i=i+1) ... // beskonačna petlja!!!`
 - `for (i=-4; i<0; i=i+1) ... // ne izvršava se!!!`
- U ovakvim situacijama treba koristiti **integer** za promjenljivu u petlji (i)

■ *Race condition*

- Javlja se kada dva ili više iskaza, koji treba da se izvrše u istom trenutku simulacije, daju različite rezultate ako se promijeni njihov redoslijed izvršavanja

```
module race(out1, out2, clk, rst);  
output out1, out2;  
input clk, rst;  
reg out1, out2;  
always @(posedge clk or posedge rst)  
    if (rst) out1 = 0;  
    else out1 = out2;  
always @(posedge clk or posedge rst)  
    if (rst) out2 = 1;  
    else out2 = out1;  
endmodule
```

- Ako se prvi *always* blok izvrši prvi (na prvom sljedećem taktu nakon reseta), oba izlaza (*out1* i *out2*) će imati vrijednost 1; ako se drugi *always* blok izvrši prvi, oba izlaza će imati vrijednost 0 => *race condition*

■ ***Race condition*** – nastavak

- Nastaje i kada se istoj promjenljivoj dodjeljuje vrijednost iz više od jednog *always* bloka, čak i pomoću neblokirajućeg dodjeljivanja
- Da bi izbjegli najčešći razlog za pojavu *race condition*-a:
 - nikada ne kombinovati blokirajuća i neblokirajuća dodjeljivanja (*blocking* i *nonblocking assignments*)
 - nikada ne dodjeljivati vrijednost istoj promjenljivoj iz više od jednog *always* bloka
- Sintetizator neće sintetizovati dizajn koji ne poštuje ova pravila, ali će simulator izvršiti simulaciju
- Treba *latch*-ovati sve izlaze važnih komponenti dizajna (velikih blokova ili modula) – flip flopovi na izlazima garantuju da će se na ivici sljedećeg taktnog impulsa ispravni signali predati ostalim komponentama sistema
- Ne koristiti zero-delay (#0) osim eventualno u modulu za testiranje (*stimulus, testbench*)

■ **Deadlock**

- Kad proces A čeka da bude omogućen od strane procesa B, a proces A treba da omogući proces B
- Kod može biti sintaksno ispravan, a da ipak ima *deadlock* situaciju
- Može se dogoditi i u sinhronim i u asinhronim sistemima
- Primjer asinhronog kola sa *deadlock*-om:

```
module deadlock;  
  reg reg1, reg2;  
  initial begin  
    reg1 = 1'b0;  
    wait @ (reg2==1'b1)  
  end  
  always @(reg1) begin  
    if (reg1==1'b1)  
      reg2 = 1'b1;  
  end  
endmodule
```


■ Sintetizovanje dizajna – napomene

- Nije moguće sve direktive iz Veriloga sintetizovati
- Da bi bili sigurniji da će ono što simuliramo biti moguće sintetizovati treba poštovati neka okvirna pravila:
 - ne miješati detektovanje ivice i detektovanje promjene nivoa u listi događaja (*sensitivity* listi)
 - ako se uvodi kašnjenje u *always* bloku, onda koristiti samo blokirajuća dodjeljivanja (*blocking assignments*)
 - ako se kašnjenje kodira za potrebe simulacije: izbjegavati kašnjenje unutar *always* blokova – umjesto toga procijeniti ukupna kašnjenja na izlazima tog bloka i implementirati ih na samim izlazima pomoću neprekidnog dodjeljivanja (*continuous assignment*)

■ Sintetizovanje dizajna – napomene

- Primjer posljednjeg pravila:

```
module proba(output X, Y, ostatak sensitivity liste);  
  lokalne deklaracije  
  ...  
  assign #5 X = Xreg; // procijenjeno ukupno kašnjenje = 5  
  assign #7 Y = Yreg; // procijenjeno ukupno kašnjenje = 7  
  ...  
  always@(posedge clock) // neki always blok  
  begin  
    x1 = (a && b) ^ c;  
    Xreg = x1 | x2;  
    Yreg = &(y1 + y2);  
  end  
endmodule
```


■ Najčešća greška početnika

- Razmišlja o Verilogu kao računarskom programu umjesto kao o načinu da se opiše digitalni sklop
- Ako dizajner makar približno ne zna u šta bi se trebao sintetizovati njegov kod, vjerovatno mu se neće dopasti rezultat:
 - napraviće se mnogo više hardvera nego što je bilo neophodno, ili
 - simulacija će se odvijati korektno, ali nije moguće izvršiti hardversku implementaciju (sintetizaciju)
- Zato o dizajnu treba razmišljati u obliku blokova kombinacionih kola, registara i automata
- Skicirati ove blokove na papiru i vidjeti kako ih treba povezati prije nego što se počne sa pisanjem koda

■ Napomene – nepoznata/neispravna vrijednost

- Na početku simulacije se izlazi flip flopova (memorijskih elemenata) inicijalizuju na nepoznatu vrijednost (**x**)
- Ovo je korisno da bi se uočile greške uzrokovane propustom dizajnera da izvrši resetovanje sistema prije nego što počne da se koristi
- Ako se na ulazu logičkog kola nađe *plivajući* signal, na izlazu se može naći vrijednost **x** (kada ne može da se odredi ispravna vrijednost)
- Ako se u simulaciji uoči neka **x** vrijednost, to je najčešće posljedica neke greške ili loše tehnike kodiranja
- U sintetizovanom kolu to korespondira sa plivajućim ulazom kola, neinicijalizovanom stanju ili nadmetanju više različitih signala na istom vodu
- U realnom kolu će na tom mjestu biti logička 0 ili 1 – po slučajnom “izboru” logičkog kola, što će dovesti do nepredvidivog ponašanja dizajniranog sistema

■ Napomene – kašnjenja

- Kašnjenja koja se navode u verilog kodu su pogodna da bi se za vrijeme simulacija moglo predvidjeti koliko brzo će sklop raditi (ako su zadata smisljena kašnjenja)
- Pogodna su i u procesu traženja grešaka, da se razdvoje uzrok i posljedica (traženje uzroka nekog pogrešnog izlaznog signala je teško ako se svi ulazi mijenjaju istovremeno i u istom trenutku kao i izlaz)
- Ova kašnjenja se prilikom sintetizacije ignorišu – kašnjenje logičkih kola koja su rezultat sintetizacije zavisi od ***tpd*** specifikacija, a ne od brojeva u Verilog kodu

■ D flip flop – razlika sinhronog i asinhronog reseta

```
module flopr (q, clk, reset, d);
input clk, reset;
input d;
output q;
reg q;
// asinhroni reset
always @ (posedge clk or posedge reset)
    if (reset) q <= 1'b0;
    else q <= d;
endmodule
// reaguje odmah na pojavu reseta
```

```
module flopr (q, clk, reset, d);
input clk, reset;
input d;
output q;
reg q;
// sinhroni reset
always @ (posedge clk)
    if (reset) q <= 1'b0;
    else q <= d;
endmodule
// resetuje se tek na ivicu clk-a
```

■ Primjer zamjene *sensitivity* liste džoker znakom

```
module fulladder (a, b, cin, s, cout);  
input a, b, cin;  
output s, cout;  
reg s, cout;  
reg p, g; // pošto se nalaze sa lijeve strane '=' moraju biti reg  
always @ (*) // Verilog 2001 (ne postoji u originalnom standardu)  
begin  
    p = a ^ b;  
    g = a & b;  
    s = p ^ cin;  
    cout = g | (p & cin);  
end  
endmodule
```

Koriste se blokirajuća dodjeljivanja da bi se prvo izračunali **p**, **g** i **s**, a na kraju **cout**

- U ovom slučaju bi @(a, b, cin) bilo ekvivalentno sa @ (*)
- Upotrebom džokera se izbjegava česta greška – zaboraviti da se neki signal stavi u listu ...

■ ... nastavak

- `always @ (*)` će ponovo evaluirati iskaze unutar *always* bloka svaki put kad se neki od signala sa desne strane '=' ili '<=' promijeni
- Znači da je `@ (*)` bezbjedan način da se modeluje kombinaciono kolo
- *Primjer 2:*

```
module invertor (a, y);  
input [3:0] a;  
output [3:0] y;  
reg [3:0] y;  
always @ (*)  
    y = ~a;  
endmodule
```

- `y` mora biti deklarisan kao **reg** jer se nalazi sa lijeve strane kod proceduralnog dodjeljivanja u *always* bloku
- Međutim, `y` je izlaz kombinacionog kola, a ne registar

■ Sintetizacija - napomene

- `initial clk=0;`
`always #50 clk=~clk; // svakih 50ns se mijenja vrijednost clk; T=100ns`
- `always clk=~clk; // petlja sa nulnim kašnjenjem: “ubija” proces`
- `always @ (A or B)`
`Y= A | B; // biće sintetizovano kao OR kolo`
- `always @ (posedge clk)`
`Q=d; // umetnut je FF da čuva staro Q između dvije uzlazne ivice`
- `always @ (clk)`
`if (clk) Q=d; // implicitno else – umetnut je latch da čuva staro Q`
- `always @ (posedge clk) // ovaj izraz govori kompajleru da umetne FF`
- `always @ (A or B) // ovo daje kombinaciono kolo ako se svi izlazi preračunavaju prilikom promjene bilo kojeg ulaza; u suprotnom se generišu latch-evi`

■ Sintetizacija - napomene

- Dakle, sledeći izraz generiše flip flop:

`always @ (posedge clk)`

- Dok sledeći izraz može generisati kombinaciono kolo, a može i ubaciti latch-eve:

`always @(C or D)`

- **Kombinaciono** kolo će biti u slučaju kad se kod promjene bilo kojeg ulaznog signala preračunavaju svi izlazi
- Za svaki izlaz koji nije ponovo preračunat kod promjene ulaznih signala umeće se **latch**

■ Primjer ROM memorije

```
module ROM32X4(Data, Address, Enable);  
    output [3:0] Data;  
    input [4:0] Address;  
    input Enable;  
    reg [3:0] rom_array[0:31];
```

```
    initial // učitaj sadržaj memorije
```

```
        $readmemb("rom_data.txt", rom_array);
```

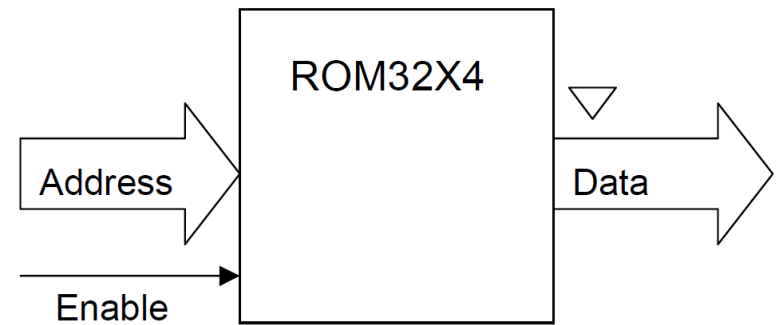
```
    assign Data = (Enable == 1'b1) ? rom_array[Address] : 4'bz;
```

```
endmodule
```

```
rom_data.txt :
```

```
@0
```

```
1010 0000 1111 1011 0010 1001 0110 1110  
0111 1101 1011 1111 0000 0001 0010 0101  
1010 0000 1111 1011 0010 1001 0110 1110  
0111 1101 1011 1111 0000 0001 0010 0101
```


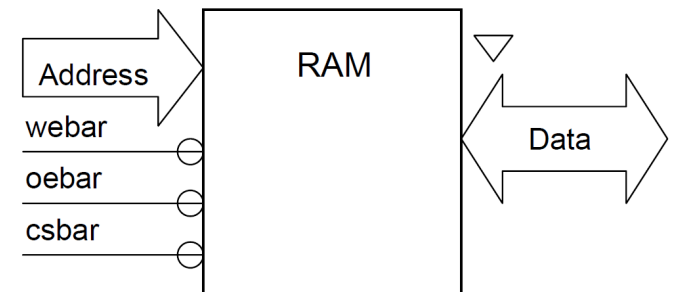

■ Simulacija realizovane ROM memorije

```
module Test_ROM32X4();  
    wire [3:0] Data;  
    reg [4:0] Address;  
    reg Enable;  
    ROM32X4 dut(Data, Address, Enable);  
    initial  
    begin  
        Address = 0;  
        repeat (32)  
            begin  
                Enable = 1'b0;  
                #25 Enable = 1'b1;  
                #50 Enable = 1'b0;  
                #25;  
                Address = Address + 1;  
            end  
        $stop;  
    end  
endmodule
```

■ Primjer RAM memorije

```
module ram(webar, oebar, csbar, data, address);  
    parameter Awidth = 14;  
    parameter Length = (1 << Awidth);  
    parameter Dwidth = 8;
```



```
    inout [Dwidth-1:0] data; // bidirekciona magistrala podataka  
    input webar, oebar, csbar;  
    input [Awidth-1:0] address;  
    reg [Dwidth-1:0] mem[0:Length-1];
```

```
    //memory read  
    assign data = (!csbar && !oebar) ? mem[address] : 'bz;
```

```
    //memory write  
    always @(csbar or webar or data or address)  
        if (!csbar && !webar) mem[address] = data;
```

```
endmodule
```

■ Simulacija realizovane RAM memorije

```
module ramstim(webar, oebar, csbar, data, address);
    output webar, oebar, csbar;
    output [13:0] address;
    output [7:0] data;
    reg webar, oebar, csbar;
    reg [7:0] data;
    reg [13:0] address;
    initial
    begin : test
        webar = 1'b1; oebar = 1'b1;
        csbar = 1'b1; data = 8'b01010101;
        address = 14'd0;
        #10 csbar = 1'b0;
        repeat (50)
            begin
                #10 webar = 1'b0;
                #10 webar = 1'b1;
                #10 address = address + 1;
                data = ~data;
            end
        address = 14'd0;
        data = 8'bz;
        repeat (50)
            begin
                #10 oebar = 1'b0;
                #10 oebar = 1'b1;
                #10 address = address + 1;
            end
        end
    end
endmodule
```

```
module testram;
    wire webar, oebar, csbar;
    wire [13:0] address;
    wire [7:0] data;

    ram ram_ut(webar, oebar, csbar, data, address);

    ramstim ram_stimulus(webar, oebar, csbar, data, address);

endmodule
```